

Forfatter: Ulfeldt, Leonora Christina

Titel: Confrontationen i Malmø 1659

Citation: Ulfeldt, Leonora Christina: "Confrontationen i Malmø 1659", i Ulfeldt, Leonora Christina: *Jammers Minde og andre selvbiografiske Skildringer*, udg. af JOHS. BRØNDUM-NIELSEN ; C. O. BØGGILD-ANDERSEN , Rosenkilde og Bagger, 1949, s. 69. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-leonora01-shoot-workid62047.pdf> (tilgået 29. april 2024)

Anvendt udgave: Jammers Minde og andre selvbiografiske Skildringer

CONFRONTATIONEN I MALMØ 1659

70

71

HVAD SOM PASSERET UDI DEN CONFRONTATION HER UDI MIT HUS I MALMØ DEN 17. DEC. 1659.

Den 17. Dec. 1659 sattes Retten her udi Huset, og var *Commissarierne* 1 disse:

- Rigens Raad Hr. Johan Gyldenstierne,
- Gustaf *Posse*,
- Claus Raalam,
- *Secreterer* Skunck,
- Gyldengriib,
- Morten Bremer,
- *Magnus* Skilder,
- *Dr. Erick*.

Magnus Larsen Kgl. *Advocat*,
som Tiltalen fremførte.

De, som denne Rettergang skulde være til Paahør, vare disse:

- Palle Urne Fanger
- Lave Bille Fanger
- Steen Ritz Fanger
- Otte Lindenov Fanger
- Suab Fanger

*
— 72

- Borgemester Hans Hendrichsen
- Borgemester Jacob Clausen
- Raadmand Hans Aagesøn
- Raadmand Jacob Jacobson.

Der var tre *Protrocollister*, to Skuncks Betjenter¹ og en her af Byen.

Der de havde sat sig til Sæde, udi Stuen, blev jeg indfordret, og rejste de sig alle imod² mig, og gjorde jeg enhver sin tilbørlig *Reverentz*, hvorpaa Rigens Raad Gyldenstierne bød mig min Lehnestol, og satte jeg mig lided afsides fra Herrerne; de bleve alle med blotte Hoveder; hvorpaa Kgl. *Advocat* begyndte at tale til Kgl. *Commissarier* udi den Mening, at eftersom Hs. K. *Mt.* havde haft Aarsage at lade min Herre og mig tiltale paa adskilligt, som allerede skeed var, og en *Conjrontation* med dennem, som udi den Sag Vidne var, syntes nødvendigst at være, altsaa bad han den Kgl. *Commissarial-Retten*, at Vidnerne maatte fremkomme og derres Ed aflægge for deres Sandhed udi den Sag at sige; hvortil R. R. Gyldenstierne svarte ja, ded var billigt, og beføl, at først *Bartholomeus* Mickelsen skulde indkomme, hvilket skeede. Og der han indkom, holdte R. R. Gyldenstierne hannem for, vel at betragte, hvad den Ed havde i sig, han skulde aflægge, og at han intet uden sin Sandhed skulde vidne, hvorpaa Bartholomeus lagde sin Haand paa *Evangelii*-Baagen og sagde saa hos sig: "Ja saamænd skal jeg saa; saa sandt hjælpe mig Gud." Hvortil *Advocaten* sagde: "Ded er ikke saaledes ment. I skal sige efter Eden, som Eder bliver oplæst" Hvortil jeg sagde: "Ded, som først skulde have værret, sker nu sidst *post festum* 3 bag paa *Processen*." Saa blev en Ed for hannem oplæst af den Mening, at han hverken af Lyst, for Truen eller Nytte skulde vige fra Sandhed, mens⁴ den sige foruden Sky, saa sandt hjælpe hannem Gud og hans hellige Ord.

Derpaa spurte *Advocaten* hannem ad, om han var bleven nogen Tid enten lokket eller truet til med Pinen

Greven eller ^{***} 73 Grevinden noget at paa sige; hvortil *Bartholomeus* intet svarte à propos 1, mens sagde: "Ded jeg haver sagt, ded er Sanden, og ded haver jeg skriftligen givet fra mig." Hvorpaa *Advocaten* vendte sig til mig og sagde: "Der hører Grevinden, at *Bartholomeus* intet er bleven truet dertil med nogen Pinen, som Greven udi sin *Replique* haver givet at forstaa." Hvortil jeg svarte, at ded kunde jeg ikke af hans Svar fornemme, kunde og ikke vide, hvad hannem havde beveget min Herre og mig at paalyve, enten ded var Lokken eller Trusel. Hvortil *Bartholomeus* sagde intet at have løjet. Jeg sagde til hannem: "Skulde nogen tro, at I, som haver ikke haft Samvittighed² mange uskyllige Mennesker at lade formorde og ombringe, at I skulde gøre Eder Samvittighed os at paalyve?" Hvortil han svarte: "Jeg vilde ikke lægge Haand paa nogen Menneske." Jeg svarte: "Om I ikke havde den *Courage* selver ded at gøre, vilde I ded dog ved Eders Raad forrette. Dog, den Sag kommer mig ikke ved. Ellers er ded ikke underligt, at I, som vilde lade os selver ombringe med de andre, ikke gør Eder Samvittighed os at paalyve." Hvortil han svarte: "Nej, Eders Hus skulde intet have kommet til Skade. Der var Borren god for³." Svarte jeg: "Ded ved jeg alt for god Beskeen om, baade af en Tjenner, som kom fra København, der før havde tjent os, og endda en Borger af Stralsund, foruden andre, som ded vidste at berette, saa at ded var *ordineret* 4, at ikke en Sten af vorres Hus skulde blive staaendes paa den anden." Hvortil *Bartholomeus* intet svarte.

Advocaten* sagde: "Grevinden talte tilforne om Eden før skulde have værret aflagt; saa er ded bleven tilbøded, at Fuldmægtigerne den skulde have værret til Paahør." "Naar?" svarte jeg; "der man var midt i *Processen*. Er ded brugeligt?" Skunck sagde: "Man vidste ikke, at *Bartholomeus* vilde tale om Greven, da han blev første Gang *examineret*." Og *Advocaten* sagde sit dertil, at eftersom *Bartholomeus* ikkun blev tilspurt om Anslaget ^{*} 74 paa Malmø, og ded ikke rørte Greven paa, kunde og ingen være paa hans Vegne til Paahør. Jeg svarte Skunck, at "da I gode Herrer gjorde hannem de indstændige Spørsmal om min Herres Person, da skulde nogen have efter Loven værret paa hans Vegne til Vedermæle¹." Derpaa svartes intet.*

Advocaten tilspurte *Bartholomeus*, om ikke Greven havde søgt Gunst hos Kongen i Danmark. Hvortil *Bartholomeus* svarte ja. *Advocaten* spurte, hvorledes ded kom til, at han ded søgte. Jeg *interromperede*² *Advocaten* og bad, at *Bartholomeus* maatte sige af sig selv foruden Spørsmal, hvad han med min Herre sagde at have talt, saa mente jeg, ded sidste ikke skulde være ded første ligt. Det skulde og ske, sagde *Advocaten*, mens³ spurte dog *Bartholomeus* ded samme igen, hvortil *Bartholomeus* svarte, at ded kom saa til, at hans Venner skrev hannem til fra København, at de saae gerne, Greven havde Gunst hos Kongen af Danmark; saa talte han med Greven derom udi hans Kammers, og han lod sig ded vel befalde⁴, vilde dog ikke skrive, mens³ bad, han⁵ skulde skrive derom. Hvortil jeg svarte: "Ded er aldrig skeed. I var den rette Mand, han derudi skulde bruge, om saa havde værret. Jeg er vis paa, havde I kommet med den Snak, da havde han visseligen forbøden Eder vidre til at tale *derom** og viist Eder saa af, I havde ikke kommet igen."

Advocaten tilspurgde *Bartholomeus*, af hvem han havde den Kundskab om Stormen. *Bartholomeus* svarte: "Af Greven." *Advocaten*: hvorledes han fik den? *Bartholomeus*: "Greven sendte Kield Friis ud efter mig paa Limhavn, at jeg skulde komme til hannem. Saa kom jeg ud Klokken tolv og var udi hans Kammers hos hannem henneved to Timer. Bad Greven mig sætte sig paa sin Stol ved Bordet, og han satte sig paa en Bænk. Saa læste han op for mig af et Papir *Stormpuncter*nef og jeg skrev dennem efter. Saa rev han sit Papir i Stykker og kaste ded paa Ilden." Jeg svarte dertil: "Han tager Løgn sin ^{***} 75 Løgn med at besmykke; thi jeg er vis paa, at ded skeede aldrig, og kan deraf endog sees, at han lyver, thi paa de Tider plejer vi at holde Maaltid." Og spurgte jeg *Bartholomeus*: "Fik vi da ingen Mad den Middag?" "Jeg ved ikke," svarte *Bartholomeus*, "om I havde faaet Mad før eller fik Mad, da jeg kom, thi jeg gik noget ude paa Gaarden." "Ded kan alle vorres Folk vidne," sagde jeg, "at ded er ikke sandt, I paa de Tider var hos min Herre." Og blev *Bartholomeus* udviist.

Derpaa blev Rasmus Andersen indkaldet, og holdt R. R. Gyldenstjerne hannem i lige Maader for at betragte sin Ed og vide, hvad den betyde. Og der han Eden havde aflagt, spurte *Advocaten* hannem, om han var bleven truet med Pinen til at sige Greven noget paa. Rasmus teeg¹ noget stille, førend han svarte, saa at *Advocaten* spurte hannem atter igen, hvortil Rasmus svarte: "Jeg blev vel truet med Pinen, ded kan jeg ikke andet sige; mens ikke mere for ded end som for anded." Og bad *Advocaten*, han skulde sige, hvad *Discours* 2 Greven og han havde haft tilsammen. Rasmus sagde, at han havde given dennem skriftlig fra sig, og ded var sandt. Jeg sagde: "Siger dennem nu." Saa begyndte han at stamme, sagde et Ord to-tre Gange. Derpaa sagde *Advocaten*: "I behøver intet at frygte Eder. Siger man³ frem. I haver værret for Herrerne før." Jeg sagde: "Styrker hannem, thi mig synes, han haver Hjælp behov." "Nej," sagde *Advocaten*, "jeg styrker hannem ikke. Siger frem." Dermed begyndte Rasmus igen og kunde ingen Vej komme, holdt Fingrene for sin Pande og *repeterede* Ordene igen, han engang havde sagt, for at mindes dennem. Hvortil jeg sagde: "Ded gaar hannem som smaa Børn udi Skolen, naar de skal *recitere* derres Lejse⁴, som de haver lært udenad; naar dennem fattes et Ord, faar de at begynde paany igen." Der *Advocaten* saae, at han stod og happet derudi, gav han hannem hans Bekendelse, han skriftligen havde givet fra sig; den læste han op. Jeg sagde: "Ded er ikke Under, at I kan læse Eders egen skreven Digt⁵. ^{***} 76 Havde I skulle sagt den desforuden, da maaske den havde ikke værret dette ligt." "Jo saamænd," sagde Rasmus, "jeg haver sagt det, som Sandhed er." "Jeg er vis paa," svarte jeg, "at min Herre havde aldrig saadan Samtale med Eder; thi hvad kommer hannem Taubenfeldts Barn ved at have Omsorg for; jeg tror og, at hans Frue ikke skal kunne regne mange Friherrer udi sit Slægt. Hvad han kan gøre, naar Bønder slager fejl, ved jeg ikke. I maa have et

skelmsk1 Hjerter, at I saadan Løgn sammensætter, som dog i sig selver intet haver meget at betyde; aleneste Ederes onde Gemyt kan deraf sees." "Jeg haver intet skelmsk Hjerter," svarte han; "hvad ved I deraf?" sagde han og sprang frem paa den ene Side; "I var der intet hos; ded er og man *Discours*.2 " Jeg svarte: "Derfor at jeg ikke var da hos, og I ved, at min Herre er udi den Stand ikke for sig selver at kunne svare, derfor siger I nu, hvad I vil, og hvorfor siger I slig *Discours*?" "Hvorfor skulde jeg ikke sige dennem?" svarte han; "de vare jo bleven sagt". "I siger ikke sandt," sagde jeg. Hvorpaa R. R. Gyldenstjerne vendte sig til de danske Adel og til Borgerne: "Er der nogen af Eder," sagde han, "som ved, at Rasmus Andersen før haver værret for Usandt straffet?" Derpaa stod Palle Urne og Borgemester Jacob Clausen op og sagde, de havde ikke anded hørt, end han jo var holdt for en ærlig Mand. Jeg sagde, at ded var endnu tilig nok at gøre Skelm af sig. Rasmus sagde, han var en erlig Mand. Jeg sagde: "Han fik udi en af disse Dage at vide, hvad han var."

Derpaa blev han viist ud, og kom Nels Pedersen ind, som og aflagde sin Ed, mens blev ingenting tilspurt, blev igen udviist, og Johan Jørgensen indfordret, som gjorde sin Ed. Derpaa spurte *Advocaten* hannem, om han havde set Grevens Tjenner, en Tyrk, paa Limhavn. Svarte han: "Jeg saae En med et sort Haar paa Limhavn; da spurte jeg Bartholomeus, hvem ded var; sagde han, at ded var Grevens Tjenner, en Tyrk." *Advocaten* spurte hannem, om ded ikke var den samme, som der blev ført for * 77 hannem paa Slottet. Svarte, hannem syntes saa, at ded var den. Johan Stenmand blev indkaldet og gjorde sin Ed, og tilspurt af *Advocaten*, om han ikke havde set Grevens Tjenner, en Tyrk, paa Limhavn, svarede ja at have set hannem der tvende Gange. Hvortil jeg sagde: "Ded er ikke Under, at han siger som *Bartholomeus*, for han haver værret i hans Hus og ædt hans Brød." Og tilspurte jeg hver især, Johan Jørgensen og Stenmand, om de havde set hannem have noget Brev med sig; svarte de nej. Og blev Isak indhent; hvor da *Advocaten* atter spurde Johan Jørgensen, om ded var den samme, han havde set paa Limhavn; svarede som før: hannem syntes saa. *Advocaten* spurte Isak, om han ikke havde værret paa Limhavn; sagde nej aldrig at have værret der. *Advocaten* spurte atter Johan Jørgensen, om ded var ikke den, han saae der; svarte: "Mig synnes saa, mens han siger selver nej." *Advocaten* spurte Stenmand ad, om ded var den, han havde set paa Limhavn; svarte ja. Isak sagde nej dertil aldrig at have set hannem der. *Advocaten* sagde: "Skulde ded da have værret en anden, maaske en Fransos?" hvortil ingen svarede. Omsider sagde Gustaf Posse: "Mener I den Fransos *Charle*? Nej, han haver ded ikke værret, han siger at have skøt Agerhøns der, mens ellers ikke værret der." Dermed bleve de udviist igen, og sagde *Advocaten* til mig: "Der ser I, Fru Grevinde, at der erre tre Vidner paa Tyrken." "Ded kommer mig ikke ved," svarte jeg, "thi omendskønt Isak haver værret hundrede Gange paa Limhavn, ded kymrer ikke mig, naar ingen kan bevise, at han haver værret der udi sin Herres Ærinder og bragt noget Brev fra hannem. Tilmed stemmer ikke to Vidnesbyrd overens, at han haver værret der."

Bartholomeus blev atter indkaldet igen. Tilspurte *Advocaten* hannem, om han ikke havde ded Anslag paa Flaaden udi Landskrone Havn at *ruinere af Greven* 1. Svarede ja. Jeg sagde dertil, at jeg vidste, ded var ikke sandt, og havde min Herre og erklæret sig derpaa og sagt, at han aldrig havde talt med Bartholomeus * 78 derom. "Ja, den Is," sagde *Advocaten*, "Grevnen vil bevise ded med, befinder sig anderledes; thi der laa ingen Is sidst in *Februario*." Derpaa tog Skunck Ordet: "Jeg rejste," sagde han, "i Begyndelsen af *Marti o* igennem Landskrone; da løb der Skib ud." "Ded forhindrer ikke," svarte jeg, "at jo min Herre med den Is, han udi sin Erklæring om melder, beviser, at Bartholomeus siger Usandt; thi Bartholomeus siger, at strax efter Stormen skulde han have talt med hannem derom; ded var ikke *m Martio*. Nu ved alle, at paa de Tider Stormen var, laa der en stærk Is overalt, og beviser Corfitz Trolles Brev ded, at der laa Is; hvorfor ded Anslag ikke kunde gaa an. Og enten der laa Is eller ikke, er ikke derfor sagt, at Bartholomeus ded Anslag havde af min Herre, mens snarere af sig selver, efterdi ded ikke var *practicable*.1

Advocaten tilspurte *Bartholomeus*, hvorfor Greven søgte Gunst hos Kongen i Danmark. *Bartholomeus* svarte: "For at bore sig ind hos Kongen af Sverrig, sagde Greven mig." Jeg sagde: "Ded er en Bunde-*Terminos*2, som min Herre aldrig haver brugt." "Ja," svarede Bartholomeus, "naar store Herrer taler med Bønder, bruger de derres Manér." "Men til hvad Ende *spurte jeg* vilde min Herre, som I siger, bore sig ind hos Hs. K. *Mt.* af Sverrig?" "For at være *Mediator*3 svarte han; hvortil jeg lo noget spøsk og sagde: "Man hører vel, at I er den rette Statsmand, og at ded haver værret med Eder, min Herre haver talt om Statssager. Ded er saadanne Standspersoner, man bruger til *Mediateurs*." Og sagde jeg til *Advocaten*: "I haver gjort saa mange *Presumtioner*4, gør mig nu en og siger mig, hvad der skulde have beveget min Herre til at søge Gunst hos Hs. K. *Mt.* af Danmark, paa de Tider, da han ikke havde uden den ene Stad igen af sine Lande og ded saae ud for menneskelige Øjne til hans *total Ruin*. Siger mig dog en *Presumtion*." Ingen svarte. Og vendte jeg mig til de danske Adel og sagde: "Ded ved en Part af Eder, at der var mange endog af vorres Venner, som * 79 syntes, at vi gjorde for lidt derudi, da K. *Mt.* af Danmark var udi Velstanden, at vi ikke søgte Hs. K. *Mt.*s Gunst. Ded blev ikke overladt, fordi vi den jo højt adstundede1, mens2 ikke paa den Maade *Pardon* at begere; thi der var ingen Forseelse begaaet. Og vilde jeg, at vi havde alle *Potentaters* Gunst, dog alting med Manér."

Advocaten tilspurte hannem, om Greven ikke havde talt med hannem om *La Voiette*. *Bartholomeus* svarede ja, han havde sagt hannem, at han længe havde kendt *La Voiette*, der han var Prinsen af *Uranien*s *Page* og de var gode Venner. Hvortil jeg svarte: "Hvem monne have sagt Eder ded, at *La Voiette* havde der værret *Page*? Jeg er vis paa, at I ded ikke haver hørt af min Herre. Ded er sandt, at min Herre kendte hannem *Page* hos Prinsen af *Uranien*, og derres Venskab var saaledes, som den imellem en *Ambassadeur* og en *Page* kan værre."

Advocaten tilspurte *Bartholomeus*, om Greven ikke havde sagt hannem, at dersom de af København havde faldet ud efter Stormen, kunde de Finden³ have ganske *ruineret*. *Bartholomeus* svarede ja og *repeterede* Ordene. Hvortil jeg svarte, at dertil havde min Herre selver svaret, og saae man, at *Bartholomeus* ikke var bedre Krigsmand end som Statsmand; thi ded vidste min Herre vel, at ded var ikke raadeligt for Fodfolk at *attacquere*⁴ Rytteri udi *rase campagne*⁵. Hvortil *Advocaten* sagde: "Eftersom Vorre⁶ var udi *Confusion*, kunde ded vel have skeed." "Ded forstaar jeg ikke," svarte jeg; og vilde han derpaa noget mere have talt, mens Gyldenstjerne vinkede hannem. *Bartholomeus* begyndte at sige, at Greven havde skældet hannem for en Tyv, og ded var han ikke, og skulde man ded aldrig kunne bevise. Og sagde han videre: "Der jeg hørte ded, da maa jeg bekende . . ." "Hvad?" sagde jeg. Han svarte intet. "Jeg ser, I haver gjort af Had," sagde jeg, "hvis⁷ skeed er." "Nej," sagde *Advocaten*, "han havde alting bekendt, førend han Grevens ~~****~~ ~~80~~ Erklæring fik at se." *Bartholomeus* stympet¹ immer derpaa igen og sagde, at hannem aldrig nogen Tyveri skulde overbevises, og ded havde man hannem med ingen Sandhed tillagt. Hvortil jeg svarte: "Dersom Eder er længere Liv forelagt og Gud under mig at leve, da skal jeg ded med Eder udføre og bevise, at ded er sandt, hvis² min Herre haver skreven." *Bartholomeus* sagde: "Jeg er aldrig bleven dragen udi nogen Rettergang for Tyveri." "For ikke at lade ded komme dertil," svarte jeg, "saa tinget I op³, og ded med min egen Sal. Morbroder Otte Marsvin." Hvortil *Bartholomeus* teeg lided stille, og sagde siden: "Ded skeede ikke heller." Jeg svarte: "Ded haver Eders Hustrues Midler faaet at vide, som sprang derfor." Hvorpaa han intet svarte.

Advocaten fremviste en Sedel foruden Opskrift⁴ og Underskrift, som han sagde værre min Haand, spurte *Bartholomeus* ad, om den Sedel ikke var min Haand og til hannem skreven; hvortil *Bartholomeus* svarede ja, den Sedel var Grevens *Haand* og til hannem *skreven* Svar paa ded, han skrev hannem om. "Ded er artig," sagde jeg, "han siger, ded er min Herres Haand, og *Advocaten* siger, at ded er min." Hvortil *Advocaten* sagde: "*Bartholomeus* vidste ikke bedre, end ded var Grevens Haand, førend jeg sagde, at ded var Grevindens, for jeg holdte ded ved⁵ Hinders Skrifter." *Bartholomeus* blev ved at sige, at det var Grevens Haand. *Advocaten* tog Sedelen med den Erklæring, min Herre imod Hs. K. Mt. gjort havde, hvilken var skreven med min Haand og af min Herre underskrevet, viste den de danske Adel, der var tilstede, og spurte først, om ded ene Skrift ikke var ligt ded anded, siden, om min Herres Haand ikke var saa let at skrive efter som min. Ingen svarte noget dertil. Viste han mig min Herres Navn selver med den anden Skrift og sagde, at jeg mente udi min *Triplicque*, at ded, *Bartholomeus* ikke havde skreven min Herres Haand efter, havde værret, fordi den ikke var saa let som min at efterskrive; hannem syntes, at ~~****~~ ~~81~~ ded jo saa let var til at gøre, og at mere af min Herres Haand skulde findes end af min, eftersom han havde haft meget til at bestille. Jeg svarte, at hvis¹ jeg dertil havde svaret, var en *Presumption*, at maaske ded havde ded foraarsaget, og skrev min Herre ikke altid lige vel eller lige læselig; der var og maaske ingen af hans Fogder, som vilde gøre Skelm af sig og fly nogen af hans Breve til at skrive efter. Ellers bekendte jeg, at en Skelm, der sig derpaa havde lagt², saa vel min Herres Haand som min kunde efterskrive, og kan *Bartholomeus* bedst sige, hvorfor han den enten haver skrevet eller laded skrive. *Bartholomeus* svarte: "Jeg haver ikke laded den skrive. En blev mig saa sendt her fra Huset." Hvorpaa jeg spurte hannem, hvormed han kunde bevise, at den var skreven til hannem, efterdi der er ingen Opskrift paa. "Den blev mig sendt," svarte han. Jeg spurte: "Hvem bar Eder den?" *Bartholomeus* svarte: "Ded mindes jeg ikke." "Skulde I ikke mindes ded, hvem der bar Eder den, og I siger, En blev Eder sendt her fra Huset. Der kan man se, hvor han far med Løgn. Ihvorom alting er," sagde jeg, "da siger jeg, en Skelm haver skreven den og ikke jeg, og ingen erlig Mand skal med Sandhed godtgøre, at ded er min Haand, om han var *end* en Furste." "En Skelm haver skreven den," sagde *Bartholomeus*. "Ded er ded første sandt Ord, I haver sagt i Dag," svarte jeg "mens³ I ved, hvem den Skelm haver værret." *Bartholomeus* svarte: "Jeg er ingen Skelm; Greven haver skreven den." Og sagde Posse, at *Secreteren* Kield Friis havde sagt, ded var min Haand; hvortil jeg svarte: "Han maa have sagt, det saae min Haand ligt; mens ded er jeg vis paa, at han ikke kunde sige, ded var min Haand. Her tages *Bartholomeus* udi Løgn," sagde jeg "ligesom med Nels Pedersen, han havde sagt min Herres Svar om Mikkelsdag, der⁴ han hannem⁵ efter hans Sigen om den Gunst, hos K. Mt. af Danmark skulde søges, først om Mortendag *proponeret*⁶. ~~****~~ ~~82~~ *Bartholomeus* sagde: "Hvad ved jeg, hvad Nels Pedersen siger for Tider." "Lader da Nels Pedersen selver komme ind," sagde jeg "og sige, hvad Tid og hvad I sagde hannem." *Advocaten* tog og ded og sagde, at slig Folk, som omgikkes med Ager og Kveg, ikke vidste saa lige Tiden at *observere*, og jeg havde selver skreven udi min *Replicque*, at ded var vel, man skrev op, naar man talte med En, og hvad man sagde. "Ded er vist nok," svarte jeg, "at mig synes, ded i denne Tid behøves; mens hvad kommer ded her ved? Saadanne Folk, som omgaas med Ager og Eng, de ved Tiden langt bedre end enten I eller jeg." *Bartholomeus* sagde atter, at ded kom hannem ikke ved, hvad Tid Nels Pedersen sagde. Jeg sagde da: "Lader hannem selver komme ind og sige sine Ord." Mens¹ ingen havde Øren, og han kom intet ind. *Advocaten* *disputeret* af al Magt og blev ivrig, hvorover jeg bad hannem ikke ivre sig. Der laa ikke meget Magt paa den stakket Tid, sagde han; ded var ikkun sex Uger imellem Mikkelsdag og Mortensdag, og kunde han baade om Mikkelsdag og Mortensdag have talt derom, kørte en hel Haab sammen, som ingen Fynd havde. Hvortil jeg svarte: "Ded er meget. Vil I det endnu *disputere*? Tager I de fjorten Dage for Eder, de fire Uger, ja alt saa nær som en Dag, ja en Time, lader² mig den til at bevise med, at han en Time førend *Propositionen* skeede, vidste Svaret, saa kan deraf hans Løgn og egen Digt bevises." *Advocaten* vilde endnu *replicere* ded samme, han før havde sagt; mens¹ Gyldenstjerne syntes, ded var nok. Derpaa tog *Advocaten* Seddelen og vilde lægge den sammen udi en Trekant og sagde: "Saaledes haver den ligget." Mens¹ Seddelen var saa reven, at den ikke kunde holde. Dermed tog han et anded Stykke Papir og viste ded, at

saaledes havde den værret lagt. "Hvad da?" sagde jeg "Giver mig Papiret hid, jeg vil lægge Eder ded udi en Sexkant, og en Time derefter skal man sige, at den altid saa haver ligget. Hvad skal ded kunne sige?" Han famlet endnu længere dermed, saa at ^{*}83 Gyldenstjerne vinkede hannem, at ded var unødigt: "Hvortil ded?" ^{*}sagde han^{*}.

Advocaten spurte *Bartholomeus*, om Greven ikke havde talt med hannem om Tyrkens Troskab. *Bartholomeus* svarede ja. "Hvorledes kom det til?" sagde *Advocaten*. "Vi kom i Tale," svarte *Bartholomeus*, "om tro Tjennere." Jeg sagde: "Jeg er vis paa, at ded ikke er sandt; thi til hvad Ende skulde min Herre have talt med Eder om sin Tjenners Troskab? Skulde den bruges til noget?" *Bartholomeus* svarte: "Naar man er en to eller tre Timer inde hos en Herre, skal man have noget at tale om." "Ded haver I aldrig værret," sagde jeg; "I haver aldrig værret en Time tillige hos min Herre, hvilket jeg med mine Folk vil bevise."

Advocaten tilspurte *Bartholomeus*, om han ikke havde ført mig et Brev fra Olle Brockenhus. *Bartholomeus* sagde ja. *Advocaten* spurte, om ded ikke var om Arvelodder. *Bartholomeus* svarede: "Jo, saa sagde Grevinden." Jeg sagde: "Aldrig flyde I mig noget Brev fra nogen Menneske, og aldrig skrev Olle Brockenhus mig til om nogen Arv. Hvad skulde ded være for Arv?" sagde jeg. *Bartholomeus* svarte: "Ded ved jeg ikke; mens saa sagde L" "Hvad skulde ded komme Eder ved, at jeg skulde tale med Eder om ded?" sagde jeg; "ded var og den rette Tid nu at skrive om Arv." *Bartholomeus* sagde: "Saa sagde I for mig, thi jeg vidste ikke anded, end det var fra Corfitz Trolle." Jeg sagde: "Corfitz Trolle haver I aldrig nævnt for mig og aldrig flyd mig noget Brev, og haver jeg aldrig noget Brev faaet fra Olle *Brockenhus* i denne Krigs-Tid."

Advocaten tilspurde *Bartholomeus*, om ikke Tyrken havde baarren et Brev ud fra Greven, som skulde til København til Olle Brockenhus. *Bartholomeus* svarede ja; Tyrken havde faaet hans Hustrue ded, og han var ikke hjemme. Jeg svarte, at ded var ikke sandt, at aldrig havde Isak baarren noget Brev til Limhavn for sin Herre, og min Herre havde udi denne Krigs-Tid aldrig skrevet Olle Brockenhus til. *Bartholomeus* sagde: "Jeg ^{*}84 var ikke hjemme, den Tid Brevet kom, mens i Bunkeflode, og der blev Brevet mig sendt." Jeg sagde: "De kan have sendt Eder et Brev og derfor ikke værret saadant et, som I om taler." "Ded er vist," sagde R. R. Gyldenstjerne. *Advocaten* sagde: "Dersom *Bartholomeus* havde vilt lyve, da kunde han vel og have sagt, at Greven var udi ded Anslag paa Malmø." Og tog *Bartholomeus* Orded og sagde: "Jeg talte aldrig til Greven derom, for jeg troede hannem ikke." Hvor paa jeg sagde til *Advocaten*: "Der hører I, hvad Fortroenhed dennem var imellem, som I saa stor *Fundament* paa gjorde¹ og jeg vidre udi min Erklæring haver om melded." Og blev *Bartholomeus* udvist.

Advocaten oplæste en *Copia* af K. *Mt.* af Sverriges Skrivelse til min Herre, udi Mening at deraf skulde sees den store Naade, Hans *Mt.* bar paa de Tider til min Herre, og hvorledes han ded saa naadigt med hannem mente. Jeg svarte dertil, at jeg bekendte, ded var meget naadigt skreven, og at ded var den Naade, som vorres Misundere fortykte paa², hvorfor de og havde arbejdet paa den at formindske. *Advocaten* sagde, jeg havde udi min *Replique* melded, at Grev Steenbuck ikke havde sagt min Herre, at Hs. K. *Mt.* adstundede, han³ skulde komme til hannem, og her fandtes udi Brevet (*et Brev*) Hans Kgl. *Mt.* til Greven havde skreven, hvor han begerer, han⁴ vilde komme til hannem udi i Pommern; og blev samme Brevs *Copia* af *Advocaten* oplæst. Hvortil jeg svarede, at dermed kunde ikke bevises, at Grev Steenbuck havde sagt min Herre, at Hs. K. *Mt.* begerte, han skulde komme til hannem til Gottenburg⁵, og sagde Grev Steenbuck hannem ganske intet af ded, Hans Kgl. *Mt.* i sin Skrivelse om melder, han hannem havde befalet min Herre at sige, hvilket min Herre sagde mig, da Grev Steenbuck gik fra hannem, at han næsten to Timer havde sidt hos hannem og ikke talt et Ord om, hvis⁶ Hans K. *Mt.*s Skrivelse om meldte, ded han havde *Ordre* paa hannem at sige; mens sagde Grev Steenbuck, at der til Gottenburg havde værret de, som havde fortykt paa den *Tractat*, ^{*}85 min Herre havde gjort, og syntes, den kunde have værret bedre i adskillige Maader, og man mere kunde have betinget; mens Hans Kgl. *Mt.* havde taget min Herres *Parti* og sagt, at han paa de Tider ikke kunde gøre mere, end som han gjorde; han var vel dermed tilfreds; og foraarsagede den *Discours*, at min Herre sagde mig: "Jeg seer, Envien¹ over den Kongl. Naade tager til; ded haver ikke gaaet dennem an for den første Gang; mens² man klapper en to-tre Gange paa Døren, man bliver endeligen oplukt; saa hvad nu ikke er bragt til Veje, skeer en anden Gang. Ded er bedst, vi *retirer* er os i Tide." *Advocaten* mente, at min Herre efter sin Skyllighed skulde have kommet til Hans Kgl. *Mt.* udi Pommeren. Jeg svarte, at hans Sygdom ded forhindrede, som af Brevet selv kunde sees. Og sagde Rigens Raad Gyldenstjerne: "Dersom Greven havde kommet og agtet paa Hans Kgl. *Mt.*, da havde meget bleven forekommet³, som nu skeed er." Hvortil jeg svarte, ded var vist nok, og ded var ded, jeg beklaget, at vorres Misundere ded forhindrede, hvortil Grev Steenbuck ikke lided havde hjulpet, thi han foraarsagede, at Taubenfelt kom med den Skrabe⁴ fra Hans K. *Mt.* til min Herre, som forhindrede, at min Herre ikke efter sin Skyllighed kunde varte Hans K. *Mt.* op. Raalam tog Orded og sagde: "Jeg skal ikke tro, at Taubenfelt haver haft *in Commissione* at forhindre Greven Hans K. *Mt.* at opvarte." Jeg svarte: "Jeg ved ikke, hvorledes hans *Commission* haver værret; mens ded ved jeg vel, at han gav min Herre at forstaa, at hans Opvartning ikke var Hans K. *Mt.* behagelig." *Advocaten* oplæste en *Contract*, Hans K. *Mt.* og min Herre for seneste Krigen⁵ var gangen⁶ imellem, og kaldte den en Fuldmagt; vilde dermed bevise, at min Herre var udi Hans Kgl. *Mt.*s Tjenneste. Jeg svarte dertil, at ded var en *Contract* og ikke en Fuldmagt, thi der var *reciproque*,⁷ hvad Hs. K *Mt.* naadigst havde behaget at love, imod ded, min Herre sig til forbandt. "Thi," sagde jeg og *repeterede* Ordene, "ded og ded lover Hans K. *Mt.* at ville gøre, naar Gud hans Vaaben vilde ^{*}86 lyksaliggøre, og ded og ded derimod forpligter min Herre sig til igen¹, at gøre. Og er den *Contract* paa Hans K. *Mt.*s Side saa vel som desligeste paa min Herres Side

fuldbyrded, og derfor mente jeg udi min *Replique* med Skel at kunne sige, at seneste Freds-Fordrag hannem fra sin *Charge*² havde *dimitteret*³. At Hans K. *Mt.* ikke holdt min Herre for sin Tjenner, kunde endog deraf sees, at Hans K. *Mt.* lovede at sætte hannem udi sin forrige *Charge* og *Dignitet*⁴ udi Danmark; havde han kommet udi den *Dzgnitet*, saa havde han ikke kunt værret Hans K. *Mt.s* Tjennere." *Advocaten* sagde: "Saa mener Grevinden, at Hans K. *Mt.* ikke haver holdt sit Løfte, efterdi Greven ikke kom udi sin forrige *Charge*, og havde ded værret⁵ Hans K. *Mt.* lige saa let som ded anded med hans Gods at bringe til Veje." "Ded mener jeg ikke," svarte jeg; "Hans K. *Mt.* haver udi alt ded, den *Contract* om melder, holdt sit naadige Løfte, og begerte min Herre ikke selver at komme udi sin forrige *Charge* udi Danmark." "Saa," sagde *Advocaten*, "haver Hans K. *Mt.* holdt sit Løfte, siger Grevinden?" "Ja mænd," sagde jeg, "hvad Hans K. *Mt.* herudi haver behaget naadigst at love, er efterkommet, og hvad min Herre sig haver til *obligeret*⁶, formoder jeg og at være af hannem *presteret*." Raalam mente, at af de Breve, Hans K. *Mt.* havde skreven min Herre til siden den Tid, den *Contract* gjordes, kunde sees, at han var Hans K. *Mt.s* Tjennere; thi der stod den Titel paa af geheime Raad. Jeg svarte, at ded behagede saa Hans K. *Mt.* til at skrive; mens⁷ af Brevene udi sig selver kunde sees, at Hans K. *Mt.* ikke holdt hannem derfor; thi han beder hannem fast mere end som befaler, og sætter ded udi min Herres egen Villie, om han vilde komme til hannem; der⁸ han havde holdt hannem for sin Tjenner, havde han befalet hannem i ded Sted. Posse sagde: "Hans K. *Mt.* skriver og sine Raad høflig til." "Ded tvivler jeg ikke paa," svarte jeg, "mens han sætter ikke udi derres Kaar⁹, hvad han dennem befaler." R. R. Gyldenstjerne sagde: ~~****~~⁸⁷ "Dersom nogen gives en Titel, som er En *prejudicerlig*¹, da tager man ikke gerne derimod." Jeg svarte: "Ja, ded vuller sig², hvem der giver En den; a£ Ens Jevnlige lider man ikke ded som af sin Overmand." *Advocaten* spurte, om Greven og ikke holdt sig da for Hans K. *Mt.s* *Vasal*. Jeg svarte: "Jeg haver mig udi min *Replique* beklaget, at han ikke var saa lykkelig sig Hans K. *Mt.s* **Vasal** at **kunne** nævne". *Advocaten* formente, at da Eden blev aflagt, forstoes Grevens Ed derunder. Jeg svarte, at der var en stor Undersked³ paa at annamme en Ed og at aflægge en Ed; min Herre annammede den paa Hans K. *Mt.s* Vegne og *repræsenterede* Hans K. *Mt.s* Person; hvor kunde ded forstaaes, at han den selver dermed *presterede*? R. R. Gyldenstjerne sagde: "Der er ingen Tvivl paa, at dersom ded Greven havde bleven anmodet, han da ingen *Difficulteter*⁴ derudi skulde have gjort." Jeg svarte: "Min Herre haver uden Tvivel ingen *Difficulteter* gjort; aleneste han havde vilt vide, hvorfor og paa hvad *Condition* han sig med sin ganske *Famille* og al sin Formue under Hans K. *Mt.* skulde nedersætte." Posse sagde, at da han taledede senest med Hans K. *Mt.* om den Sag, da sagde Hans *Mt.*, at ded var selsam, at Greven ikke mente, han var udi hans Tjenneste, fordi han ikke havde gjort hannem Ed; der var de af Raaded, som havde sidt udi Raaded nogle Aar, havde ikke end gjort hannem derres Raadsed. Jeg svarte: "Ded er langt et anded; de ere Hans K. *Mt.* med Ed forbunden tilforne som Undersaatte; mens min Herre er en fremmet Mand." Raalam sagde, at udi ded Hans K. *Mt.* min Herre havde forpligt sig (**min Herre havde forpligt sig hos K. Mt.**) sin Dronning og Prins huld og tro at være udi ded *Donations-Brev*⁵, ded havde al en videre Udseende⁶, end at den *Obligation*⁷ saa snart kunde faa Ende. Jeg svarte: "Ded er saaledes Eders *Cantzeli-Stil*; paa andre Steder er ded ikke brugelig; enhver efter sin Vis. Kejseren udi sine *Donations-Breve* *obligerer* En og. Ded er Eders Manér at tale ~~****~~⁸⁸ om Dronningen og Prinsen; mens naar Kongen falder Eder fra, saa sværer I jo Prinsen paany." "Ja," svarte Posse, "ded gør vi; og gør de ikke saa udi Danmark?" "Jo mænd," sagde jeg; "derfor siger jeg, ded er Eders Manér saa at stile." *Advocaten* sagde: "Saa mener Grevinden, at Greven ingen Troskabs-Ed gjort haver?" "Jeg mener", svarte jeg, "at min Herre haver tjent Hans K. *Mt.* med saa stor Troskab som de, hannem Troskabs-Ed gjort haver." *Advocaten* sagde, at jeg havde udi min *Replique* talt imod Hans K. *Mt.s* Højhed og Regalia¹, i ded jeg havde sagt, at de her udi Skaane ikke havde gjort Hans K. *Mt.* Eden, saa som de burte. Jeg sagde, at ded ikke skulde befindes, jeg saaledes havde skreven; bad hannem se efter. "Jeg mindes saa vel, hvad jeg haver skreven, som jeg ded i Dag havde skrevet. Der staar: Om Undersaatterne her udi Skaane derres Ed efter Konning-Balken ded og ded *Capt.* havde aflagt, ved jeg ikke. Ded er Ordene." Og slog han ded op og befandt ded saaledes. "At Eden ikke dennem," sagde jeg, "paa den Maade som udi Sverrig er sædvanlig, med Fødde og Ufødde, Fraværende saa vel som Nærværende, blev forrelæst, kunde jeg vel sige at tvivle paa; thi min Herre satte den op efter dansk Vis og Manér, og læste Taubenfeldt den op, som bedst derom ved." Og sagde Posse, at den Ed Undersaatterne lige saa vel forbandt som den svenske. Jeg var og udi samme Mening. *Advocaten* formente, jeg havde talt K. *Commissarier* for nær², i ded jeg udi min *Replique* havde skreven, at *Bartholomeus* havde skreven min Herre noget paa³ ind for Retten, som han⁴ ikke mindtes, og *bruilleret*⁵ han ded sammen om *La Voiette*, at *Bartholomeus* hans Navn mindtes. "Slager op og seer efter." svarte jeg, "hvorledes der staar. Jeg siger der, at *Bartholomeus* ikke mindtes, hvem de høje Personer var, han dennem i København skulde om forsikre, at *Affectionen*⁶ var god; hvorfor jeg sagde, at der var hans Minde svag, og han nu kunde komme ded fremmed Navn af *La Voiette* ~~****~~⁸⁹ saa vel ihu, som saa længe siden efter hans Beretning skulde være om talt; ded kommer intet ved¹, hvor han skrev ded eller for hvem." *Advocaten* sagde, jeg udi min *Replique* havde sat, at Hs. K. *Mt.* havde given min Herre den Titel Friherre til Gratlitz og Herschmanitz, og læste han op, at der ikkun stod Herre til Gratlitz etc. Jeg svarte (**sagde**): "Er ded ikke ét? naar jeg er Herre over en Ting?" "Nej," sagde han, "ded er ikke² Friherre." Jeg svarte: "Hans K. *Mt.* raader derfor at lade sætte enten Herre eller Friherre lige som hannem behager." *Advocaten* stympet atter derpaa igen³ og vilde ikke lige ud dermed; mens jeg forstod vel, at han mente, maaske var min Herre ikke Friherre af de tvende Friherskaber; hvorfor jeg endeligen svarte: "Ej, saa taber min Herre ikke hans Friherskaber, fordi Hs. K. *Mt.* ikke behager hannem dertil at skrive⁴." Og vinket Gyldenstjerne af hannem, at han derved ded skulde lade blive.

Advocaten sagde, at der formentes, min Herre og jeg havde gjort imod vorres Pligt, i ded vi ikke havde

givet tilkende, at *Bartholomeus* *corresponderede* med Finden, der vi dog selver bekendte, at vi ded vidste. Jeg svarte, at baade min Herre og jeg havde sagt, at vi mistænkte *Bartholomeus* at *correspondere*. Derfor vidste man ded ikke til visse; tilmed kunde ded os efter vorres Stand ikke anstaa at være hans *Fichaler*⁵; foruden ded, man ikke kunde bevise ded. Hvortil *Advocaten* sagde: "Vi bør alle at være *Fichaler* udi ded, Hs. K. *Mt.* og Riget angaar." Der svarte jeg intet paa.

Advocaten sagde, at der var endnu Oberste Mørner og andre, som havde givet ind⁶ om Greven. Jeg svarte: "Ded fik jeg skriftlig først igaar. Vil I nu have mundelig Svar derpaa, er jeg helst tilfreds." "Nej," svarte *Advocaten*, "ville Grevinden⁷ svare skriftligen." "Ogsaa vel," sagde jeg; "man kan se, at det gemene Ordsprog er sandt, at naar Vognen hælder, saa skyder de alle ~~****~~⁹⁰ efter; saa haver Mørner og de andre to og tænkt, at de vilde have den Ære at kunne sige, de og havde haft Haanden ved for at skyde Vognen udi Skarnet. Mens intet overgaar Dalbergs Snak, som er en Hoved- og Avn¹-Løgn." Rigens Raad Gyldenstiern spurte mig, om han² var Avinds-Mand. Jeg sagde ja og fortælte ded saa ligesom jeg skriftligen siden [fortælte ded]. Og sagde en af *Acessorerne* [som hos sad], han heder *Magnus* Skilder: "Grevinden giver ded vel skriftligen?" "Jo mænd," svarte jeg; "jeg skal give Dalberg ded beskriver, at han haver sat min Herre en Hoved-Løgn paa, som ikke er en erlig Karls Stykke³."

Advocaten sagde, at jeg havde udi min *Replicque* fortykt paa⁴ Sal. Hr. Christer Bunde, og han havde udi sin Skrivelse til Hs. K. *Mt.* selver undskyldt Greven. Jeg sagde: "Christer Bunde er en død Mand, derfor vil jeg ikke bruge nogen Vidtløftighed derimod." Derpaa sagde Gustav *Posse*, at Christer Bunde udi sit Yderste havde takket Gud, at han aldrig havde fortrøt paa⁵ en andens Lykke, og at han ingen for sin Konge havde forført⁶. Der havde jeg intet at svare til.

Advocaten sagde: "Ellers seer Grevinden, at Oberste Mørner og taler om, at Greven sig over Rytteres *Insolentier*⁷ haver beklaget." "Ded kan vel være," svarte jeg, "og havde min Herre maaske Skel dertil; thi paa Syllizsborg Gods blev plyndret, brændt og Kvinder skændt, og ikke straffet; mens der ded blev klaget for *General-Gouverneuren*, fik han til Svar, de Ryttere vare ikke under hans *Commende*. Paa Herritzvad, paa Torup og Bose dreves nogen Motwill⁸ af Ryttere og blev ikke straffet. Udi Jylland i sidste Krig blev min Herres Fætter Jacob Ulfelts Søn pitsket ihjel, og man vidste, at Grev Gabriel Oxenstiernes Staldmester havde været med hos det Mord, og ded blev ikke straffet. Saa ded havde vel kunne værret, at min Herre sig over Rytternes *Insolene* e kunde have besværet."
~~*****~~ 91

Advocaten sagde: "Nu er her endnu et, som ikke lided *graveret*¹ Greven og Grevinden". "Hvad er ded?" (sagde jeg). "Ded er," svarte han, "at Greven haver haft Rosenkrantzets Gods udi sit Hus, uanseet at Hs. K. *Mt.*s Mandat af Raad[huset var aflæst, a]t ingen Finden² Gods skulde forvare [uden han selver] derover vilde komme udi Skade. Hvortil jeg svarte: "Ded er vist, at os var vitterligt, at slig *Mandat* for Borgerne var aflæst, vidste ikke, at vi var under ded Tal og derunder skulde forstaas³." "Ikke?" sagde *Advocaten*. "Nej mænd," svarte jeg; "tilmed stod ded ikke her udi Dylsmaal, mens offentlig og her udi Huset, førend vi kom. Mig tykkes og ikke," sagde jeg ydermere, "at os kunde anstaa Godset at angive." "Saa?" sagde *Advocaten*, og dermed besluttet han sin Tale.

Og er dette, hvis⁴ jeg mig kan erindre, at der passeret, hvilket jeg haver optegnet til en lhukommelse, eftersom mig af *Protocollet* ingen *Copia* maa forundes.

*Denne *Confrontation* varte fra Klokken halvgaaen 9 indtil næsten paa Slaget I.*

Den 24. (*22.*) *Dec.* kom Hr. Gustaf *Posse*, Skunck, *Magnus* Skilder, Morten Bremer, *Dr.* Erick og *Advocaten*, Palle Urne, Lave Bille, Borgemester Hans Hendrichsen, Borgemester Jacob Clausen og Hans Aagesen hid, og blev *Protocollet* oplæst som udi mange Maader ikke kom overens med, hvis⁴ som passeret, var og meget udeglemt, en Del anderledes optegnet, end som ded blev sagt. Noget blev *corrigeret*; til ded anded sagde somme: "Ded hørte jeg ikke", somme: "Ded mindes jeg ikke". *In summa*: der blev intet vidre gjort ved. *Advocaten* begyndte stønnum⁵ at *disputere* som før paa et og anded, i Synderlighed paa den Undersked⁶ paa Mikkelsdag og Mortensdag. Jeg spurte hannem, om vi skulde *disputere* Sagen eller høre paa et *Protocol*; saa teeg han stille. Han sagde iblandt *anded*, der man talte om, at vi skulde og have værret myrt, om Anslaget paa Malmø havde ~~****~~⁹² gaaet for sig, at ded stod udi *Bartholomei* Kaar¹, som hannem bedst syntes, om vi skulde leve eller ikke, [og sagde han os saaledes] at være *Bartholomei Dis[cretion 2* under]given.

[Dermed en]dtes den *Conferentz*, og ginge de bort.

**